

27 augusti 2014

Vetorätt eller valfrihet?

– Om konsekvenserna av ett kommunalt veto mot friskolor

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
BAKGRUND	3
SOCIALDEMOKRATERNAS HÅLLNING I VINST- OCH VETOFRÅGAN 2002-2014	7
RESULTAT	7
VILKEN INSTÄLLNING HAR DEN LOKALA SOCIALDEMOKRATIN TILL FRISKOLORNA?	7
HUR SVARAR KOMMUNALRÅDEN I LANDET?	8
SUMMERING	12
REFLEKTIONER	13
BILAGA 1. NATIONELLA SVAR	16
REFERENSER	20

Inledning

Socialdemokraternas snabba svängningar mellan olika positioner i friskolefrågan de senaste åren, samt nyanserna i besluten, har inte varit enkla att greppa. Frågan om friskolornas generella villkor, deras möjligheter att dela ut vinst och kommunernas möjligheter att stoppa friskolor har alla varit stridsfrågor där olika krafter inom Socialdemokraterna intagit skilda linjer.

Vid Socialdemokraternas kongress 2013 antogs till sist linjen att kommunerna skulle få ett de facto veto över etableringen av friskolor. Detta trots att Socialdemokraterna bara månader innan sagt sig vara överens med Miljöpartiet i Friskolekommittén om att något sådant veto inte skulle upprättas.

Miljöpartiet är inför valet 2014 tydliga med att de inte kommer att kompromissa i frågan om ett kommunalt veto vid ett eventuellt regeringssamarbete. Senast i P1s partiledarutfrågning den 27 augusti sade Åsa Romson att Miljöpartiet inte kommer vika ned sig i denna fråga.

Ingen djupare granskning har hittills genomförts av vad Socialdemokraternas nya linje konkret skulle innebära ute i kommunerna. Friskolornas riksförbund har därför, tillsammans med Svenskt Näringsliv, ringt runt till 36 socialdemokratiska kommunalråd ute i landet. Syftet har varit att ge en bild av hur friskolor kan förväntas bli bemötta om ett kommunalt veto införs. Vad anser Socialdemokraternas kommunala företrädare? Hur ser de på ett kommunalt veto, och på vilket sätt kan de tänka sig att använda ett sådant?

Bakgrund

Socialdemokraterna har historiskt varit motståndare till friskolereformen. En ovilja och misstänksamhet mot privata aktörer inom välfärden präglade Socialdemokraternas syn på valfrihetslösningar under 80- och 90-talet.¹

Efter regeringen Bildts friskolereform 1992 behöll socialdemokratin en viss avogsamhet mot friskolor men förhöll sig, trots viss retorik, pragmatiskt till friskolornas existens. Lokalt skiftade också attityderna och många socialdemokrater hade en välkomnande inställning till friskolor.

Inför valet 2006 öppnade dock Göran Persson för att införa vinstförbud för friskolor och för att förbjuda religiösa friskolor.² I Socialdemokraternas valmanifest slog man fast att kontrollen över friskolor skulle öka, att kommunerna skulle få bestämma mer vid en etablering av friskolor och att eventuella vinster skulle återföras till skolorna.³

Efter valförlusten slog Socialdemokraterna fast i sin valanalys att denna skeptiska inställning till friskolor bidrog till att skrämja bort föräldrar som själva önskade välja skola åt sina

---

¹ Svanborg-Sjövall, 2011

² TT, Dagens Nyheter, 2004

³ Socialdemokraterna, Valmanifest, 2006, s. 8

barn.⁴ I syfte att förnya sin skolpolitik genomförde Socialdemokraterna ett internt rådslag. Slutrapporten hade en mer positiv ton till föräldrarnas rätt att välja skola och till friskolor generellt än valmanifestet hade haft. Man behöll emellertid kraven på ökad politisk kontroll över friskolornas etablering och på förbud mot vinstutdelning.⁵

Viljorna spretade dock internt och inför Socialdemokraternas kongress 2009 argumenterade sex ledande socialdemokratiska skolpolitiker i Stockholmsområdet mot kommunala veto och mot vinstförbud.⁶ På denna kongress fastställde Socialdemokraterna sin tidigare linje om ökad kommunal insyn vid etableringar av friskolor men ställde sig inte bakom ett kommunalt veto. Samtidigt ändrade man sin tidigare linje om vinstförbud. Så länge som en skola höll hög kvalitet skulle vinst vara tillåten.⁷

Denna linje rev Håkan Juholt upp vid sitt tillträde som partiledare men några konkreta nya förslag hann inte antas innan Juholts avgång.⁸

Det var i denna oklara situation som Stefan Löfven övertog partiledarskapet. Själv hade han tidigare sagt att ett förbud mot vinster i välfärden inte lät sig göras, men mer friskoleskeptiska krafter som funnit stöd i Juholts retorik drev på för en annan utveckling.⁹

Partiets otydligheter och åsiktsskiftningar speglades märkbart i Socialdemokraternas arbete inom den så kallade Friskolekommittén. Kommittén tillsattes 2011 på uppdrag av regeringen och hade till uppgift att beskriva ägarstrukturen inom skolväsendet, och utreda gällande villkor och regler för friskolor.

I syfte att visa enad front mot Alliansen i skolfrågor inledde Socialdemokraterna ett samarbete med Miljöpartiet inom ramen för Friskolekommittén.¹⁰ Miljöpartiet klargjorde då att de inte var förhandlingsvilliga i frågan om ett kommunalt veto. Miljöpartiets representant i kommittén, Mats Pertoft, konstaterade följande:

Ett veto skulle framför allt vara skadligt mot mindre, fristående skolor. Till exempel när föräldragrupper vill rädda en skola som vill läggas ner – det är inte en politik som vi miljöpartister skulle kunna gå med på.¹¹

I november 2012 framstod det också som att Socialdemokraterna inte skulle gå fram med något krav på kommunal vetorätt. Socialdemokraternas skolpolitiska talesperson, Ibrahim Baylan, såg det som ett resultat av deras gemensamma arbete med Miljöpartiet:

MP och S har inte alltid dragit jämnt i de här frågorna, oftast har det varit tvärtom. Nu har vi tagit ett stort steg. Vi har ansträngt oss.¹²

---

⁴ Socialdemokraterna, Valanalysgruppens slutrapport, 2006, s. 107-108

⁵ Socialdemokraterna, Skolplattform, 2007, s. 12-13

⁶ Grönblad; Johansson; Ljungdell; Nilsson; Noord & Nygren, 2009

⁷ Hennel, 2009 & Socialdemokraterna, Politiska riktlinjer, 2009, s. 52-54

⁸ Strömberg, 2012 & Lindgren, 2011

⁹ Kulle, 2012 & Törnmalm, 2012

¹⁰ TT, Lärarnas Nyheter, 2012

¹¹ Jaderup Fjellman, 2013

¹² TT, Sveriges Television, 2012

Denna bild delade även Mats Pertoft som menade på att Miljöpartiet och Socialdemokraterna hade "enats om att inte driva frågan om ett kommunalt veto."¹³

Inför Socialdemokraternas kongress i april 2013 mobiliserade dock de friskoleskeptiska grupperna. Med understöd av LO ville de få Socialdemokraterna att gå till val på ett kommunalt veto mot friskolor och ett totalförbud mot de 70 procent av friskolor som drivs som aktiebolag.¹⁴

Efter två dagars förhandlingar på kongressen slutade frågan i en kompromiss. Något totalförbud mot aktiebolagsdrivna friskolor skulle inte införas men i stället beslutade kongressen att kommunerna skulle få ett "avgörande inflytande" över nyetableringar av alla friskolor genom ett krav på samarbetsavtal mellan en friskola och kommunen för att skolan ska få starta.¹⁵

Efter kongressen var tolkningarna av den exakta innebörden av besluten spretiga. Ledande socialdemokrater vägrade ta ordet veto i sin mun i enlighet med vad de tidigare sagt i Friskolekommittén.¹⁶ När Stefan Löfven kommenterade beslutet sa han att:

Man får kalla det vad man vill /.../ de folkvalda måste ha inflytande och kunna hantera skattepengarna på ett bra sätt.¹⁷

De mer friskoleskeptiska socialdemokraterna som drivit frågan var dock tydligare. Så här beskrev Malmös skolkommunalråd Katrin Stjernfeldt Jammeh beslutet:

För att en ny skola ska få etablera sig krävs två ja. Det krävs att Skolinspektionen garanterar kvalitetskraven, och det krävs att kommunen säger ja.¹⁸

Beslutet så som det antogs i Socialdemokraternas centrala policydokument *Framtidskontraktet* är också tydligt: "Kommunerna ska ges ett avgörande inflytande vid nyetableringar. Det ska krävas ett samarbetsavtal med den offentliga huvudmannen för att etablera en ny fristående skola."

Denna formulering var betydligt skarpare än den som Socialdemokraterna antagit i sina politiska riktlinjer 2009 där man uttryckligen skrev att avgörandet skulle finnas på nationell nivå när en friskola och en kommun inte drog jämnt.

I augusti 2013 lämnade Friskolekommittén över utredningen "Friskolorna i samhället" till regeringen. Utredningen var slutprodukten av ett två år långt partiöverskridande arbete, och bakom majoritetsförslaget ställde sig Socialdemokraterna, Miljöpartiet och regeringspartierna. Socialdemokraterna reserverade sig dock mot utformningen av

---

¹³ Jaderup Fjellman, 2013

¹⁴ Friskolornas Riksförbund, 2013 & Jaderup Fjellman, 2013

¹⁵ Magnusson, 2013

¹⁶ TT, Sveriges Television, 2012

¹⁷ Holmin & Knutson, 2013

¹⁸ Eriksson & Holmgren, 2013

kommitténs delförslag rörande så kallade kommunala samråd.

Det kommunala samrådet i Friskolekommitténs mening innebar att kommunen skulle ges möjlighet till bättre dialog med friskolorna. Till exempel att ”nya skolor i ökande grad etableras där kommunen bedömer att behoven finns och byggs ut i den takt som krävs”. Det slutgiltiga beslutet om friskolans tillstånd att etablera sig skulle däremot ligga kvar hos Skolinspektionen som tidigare.

Denna definition av kommunalt samråd ansågs vara otillräcklig enligt Socialdemokraterna. I reservationen ville Socialdemokraterna gå steget längre genom skrivningen ”kommunen bör ha ett avgörande inflytande vid etableringen av friskolor”¹⁹. Socialdemokraterna gjorde därmed ett lappkast och förbisåg den tidigare överenskommelsen med Miljöpartiet. I sitt sommartal i Stockholm anförde Löfven följande:

Vi lägger ansvaret på stat och kommun att se till att det inte blir överetablering av skolor /.../ En skola som vill starta måste ha ett samarbetsavtal med kommunen, annars blir det ingen ny skola.²⁰

Under en pressträff i augusti 2013 svarade Löfven klargörande på frågan om den fria etableringsrätten därmed sätts ur spel: ”Ja”.²¹

Under april 2014 förtydligade Socialdemokraterna ytterligare sin syn på vidden av kommunernas inflytande. I sitt alternativ till regeringens proposition om fristående skolor krävde Socialdemokraterna ett obligatoriskt samarbetsavtal mellan kommuner och friskolor vid nya etableringar. Enligt förslaget ska friskolorna också behöva redovisa hur de kan bidra till en ökad ”social sammanhållning” och ”minskad skolsegregation” för att få tillåtelse att starta.²²

När det gäller vinstutdelning är Socialdemokraternas hållning svårtydd. I policydokumentet *Framtidskontraktet* står att bland annat att ”Gemensamma resurser för välfärd ska gå till välfärd – inte till aktieägares vinstuttag. Vinstintresset ska inte vara styrande i välfärden”.²³ Detta kan antingen tolkas som att vinstuttag bör undanröjas, eller som att vissa vinster är tillåtna i begränsad omfattning. Socialdemokraternas förslag om en syftesparagraf, det vill säga att utbildningsföretagen i sin bolagsordning ska ange utbildning och inte vinst som syfte, antyder också att vinster kan vara legitima så länge de inte är det överordnade syftet.²⁴

En rimlig tolkning av Socialdemokraternas hållning i frågan är att vinstuttag inte kategoriskt bör förbjudas, men att det ska bli betydligt svårare att kunna dela ut vinstmedel. Till exempel genom att kräva en viss lärartäthet och genom instruktioner för skolornas ägarhorisont.²⁵

---

¹⁹ Friskolekommittén, 2013

²⁰ TT, Västerbottenskuriren, 2013

²¹ van der Brink, 2013

²² Socialdemokraterna, 2014

²³ Socialdemokraterna, *Framtidskontraktet*, 2014

²⁴ Baylan & Löfven, 2014

²⁵ Röstlund, 2014

Socialdemokraternas hållning i vinst- och vetofrågan 2002-2014

År	Vinstförbud	Veto
2002	Ja	Nej
2009	Nej	Nej
2011	Ja	?
2012	?	Nej
2013	?	?
2014	?	Ja

Resultat

Vilken inställning har den lokala socialdemokratin till friskolorna?

I syfte att få en bättre bild av hur friskolor kan förväntas bli bemötta runt om i Sverige om Socialdemokraternas politik får genomslag har vi intervjuat 36 ledande socialdemokratiska kommunpolitiker från olika delar av landet. På så sätt kan vi redan nu ge en fingervisning om vilka praktiska konsekvenser som skulle följa på införandet av ett kommunalt veto i socialdemokratiskt styrda kommuner.

Frågorna som ställdes behandlade kommunpolitikernas inställning till det beslut som togs på S-kongressen i april 2013, och hur de skulle välja att använda ett eventuellt samråd enligt kongressbeslutets och friskolekommittéreservationens innebörd. Vi har frågat dem om de välkomnar sina eventuella framtida befogenheter och vad som skulle påverka dem att säga ja respektive nej till en friskola som önskar etablera sig i deras kommun utan några färdiga svarsalternativ. Det är således möjligt att kommunpolitikerna skulle använda fler kriterier i sina bedömningar än de vi redovisar här, men detta är vad de själva spontant svarar.

Hur svarar kommunalråden i landet?

Av rundringningen är det tydligt att kommunalråden avser att använda en eventuell möjlighet till samråd för att påverka etableringen av friskolor i deras kommuner. Skälen som man uppger för varför man önskar samråd varierar. På ett generellt plan ser de flesta kommunalråd det som en del av sitt uppdrag att vara med och påverka det slutgiltiga beslutet om en eventuell nyetablering av friskolor. Så här beskriver till exempel Helena Pros, oppositionsråd i Enköping, sin inställning:

Jag tycker absolut att kommunerna ska ha en slags påverkansmöjlighet inom etablering. Inte bara för att säga ja eller nej till etablering utan faktiskt om den ska ske precis just nu eller om ett år. Jag tycker att det är galet att kommunen inte har ett större inflytande, det tycker jag.

35 av 36 tillfrågade kommunalråd vill öka sitt inflytande över etablering av friskolor, och 33 av 36 ser det som självklart att kalla till samråd om en sådan möjlighet uppstår. Samtliga var dock positiva till kongressens beslut.

Niklas Nordström, kommunalråd i Luleå, säger att samråd före friskoleetableringar inte nödvändigtvis kommer att äga rum. Han jämför tanken om samråd med de relationer kommunerna har med byggföretagen.

”Man ska nog också se det som en positiv möjlighet för skolföretagen att komma närmare i dialog med politikerna i kommunen. Lite som att vi för samtal med byggföretagen, dem ligger vi ju väldigt nära. Sedan är det ändå upp till dem, de bygger sina hus och formar dem i nästa led. Men det finns en väldigt nära dialog, var är det utifrån kommunens planering som vi vill att det ska byggas och vad är det för typ av behov som finns, och liknande.”

I sammanhanget kan nämnas att lokalpolitikerna hade delvis olika syn på vilket beslut som tagits på kongressen. Robert Noord menar på att kongressbeslutet inte skulle innebära att någon avgörande beslutsmyndighet flyttas till kommunerna medan Lena Palmén, kommunalråd i Borås, själv kallar samrådet för ett ”kommunalt veto”. Flera kommunalpolitiker uttrycker också att de gärna sett ordet veto i själva kongressbeslutet. Noterbart är att intervjuerna till största del skedde innan Socialdemokraterna lämnade in sin riksdagsmotion för skärpta regler för friskolor i april 2014. Denna motion lämnades in med anledning av regeringens proposition utifrån Friskolekommitténs betänkande och klargjorde Socialdemokraternas policy för kommunal vetorätt mot nya friskolor.

De kommunala företrädarna hade olika bevekelsegrunder för varför de i högre grad vill kontrollera etableringen av friskolor. Generellt kan dock svaren som kommunalpolitikerna gav delas in i tre övergripande kategorier.

- 1) De som vill använda samråden för att stoppa friskolor från att konkurrera med kommunala skolor.
- 2) De som vill använda samråden för att styra skolornas innehåll eller inriktning.
- 3) De som vill använda samråden för att stoppa vissa utförare från att driva friskolor.

23 av 36 tillfrågade underströk att en ny skola inte bör konkurrera med de befintliga kommunala skolorna, för att de skulle överväga att säga ja. Rädsla för ytterligare aktörer i ett område där det i dagsläget redan finns etablerad verksamhet, oro att förutsättningarna för de kommunala skolorna försämras på grund av färre elever eller minskade ekonomiska resurser, samt motvilja mot nya utbildningar som redan finns i kommunal regi, är exempel på konkurrenssituationer som respondenterna lyfter fram. Det vill säga om de befintliga skolorna enligt kommunföreträdarnas mening skulle påverkas negativt av en nyetablering skulle detta öka sannolikheten att kommunen sade nej.

I detta sammanhang kan tilläggas att Skolinspektionen redan idag tar hänsyn till att det måste finnas ett kommunalt alternativ kvar att välja på för föräldrar och elever.

Anders Rubin, kommunalråd i Malmö, är tydlig med att han anser att friskolors existens ska byggas på kommunens önskemål:

Vi har ju privata alternativ i äldreomsorgen utan att det finns en fri etableringsrätt, och utan att det hanteras utanför kommunens ansvarsområde, och vi vill ju att skolan ska ha samma modell, det vill säga, vi ska ha ett samlat befolkningsansvar för hela vår befolkning, och att det är vi som engagerar friskolorna i att hjälpa oss att lösa uppdrag.

Thomas Esbjörnsson, kommunalråd i Örebro, är i sin tur av principiella skäl emot konkurrens:

Jag är inte emot andra huvudmän däremot tror jag inte på ett system med konkurrens. Hela den idén bygger på föreställningen att det ska vara skillnader mellan skolor - en del ska vara bra och andra dåliga. För mig är likvärdighetstanken överordnad. Nuvarande skolsystem med konkurrens och val grundade på kvalitet är ett misslyckande och måste ändras. Kanske kan fristående skolor ha en plats i ett annat skolsystem (jämför Waldorf tidigare) men det återstår att se.

De flesta pekar dock på de praktiska konsekvenserna för kommunala skolor ifall friskolor etablerar sig. Ingela Andersson, oppositionsråd i Helsingborg, pekar på att friskolor skulle nekas tillstånd om de vill etablera sig i ett redan skoltätt område inom kommunen:

När fristående skolor vill etablera sig inom ett område där det redan finns en överetablering, då säger vi nej.

AnnSofie Andersson, kommunalråd i Östersund, har en liknande uppfattning:

Det hänger på elevunderlag. Det är klart att om vi har för många skolplatser i förhållande till elever redan innan, och det kommer en ny, så måste man se vad det är med det nya som är så annorlunda mot det man redan har som skulle göra att det skulle tillföras något bra av det.

Likt AnnSofie så lyfte 11 av 36 kommunpolitiker att en friskola bör tillföra något nytt för att få ett samarbetsavtal. Till exempel genom att innehållet i utbildningen ska vara annorlunda

än i det existerande utbudet, eller att pedagogiken ska vara unik av något slag. Ingemar Samuelsson, oppositionsråd Uddevalla, lyfter också fram att en ny friskola måste bidra med någonting som i dagläget inte redan görs i kommunal regi:

Om de kan erbjuda en annan typ av pedagogik, alternativt upplägg än det som vi erbjuder, så att man faktiskt blir en alternativ utbildare. Att utbilda med kommunal pedagogik, kommunalt mönster fast i privat regi, tillför inte någonting för eleverna, det är bara att någon annan gör det. Ska friskolorna fylla ett syfte ska de erbjuda något annat än det som den kommunala skolan erbjuder.

Boel Godner, kommunalråd i Södertälje, är inne på samma linje för att säga ja till en ny friskola:

Det är om skolan tillför någonting i kommunen som vi inte har sedan tidigare, och inte hotar en annan skolas tillvaro på ett tydligt sätt.

Anders Rosén, oppositionsråd i Halmstad, menar också att det bör ställas krav på friskolor att bidra med nya attribut:

Ja om det är så att det tillför något nytt. Nytt i den bemärkelsen med nytänk med barnen, nytänk i utvecklingen, nytänk pedagogik och så. Nytänk lokaler. Nej i alla andra de andra avseendena när det gäller ekonomisk konsekvens, placering geografiskt, konkurrensmässigt, ja...

8 av 36 kommunpolitiker lyfte fram att de ville påverka friskolornas innehåll genom att använda ett samråd för att ställa kvalitetskrav på verksamheten. Anders Almgren, oppositionsråd i Lund, skulle helst se att kommunerna löpande fick makten att bestämma över friskolornas verksamhetstillstånd utifrån sina egna kriterier.

Jag hade gärna sett att man hade tydligare kommunalt inflytande, och att det fanns något kontrakt att uppfylla, att okej, ni får driva den här skolan här, men efter fem år utvärderar vi det och ser hur det har gått, hur bra det har varit eller någonting, så ser vi om vi fortsätter eller inte.

Khashayar Farmanbar, oppositionsråd i Nacka är inne på samma spår:

Det är otroligt många parametrar, men i grunden är det att man ska övertyga oss om att man kan upprätthålla kvalitet.

Robert Noord, kommunalråd i Haninge, avvek dock ifrån detta synsätt och menade på att kompetensen att besluta om vilka kvalitetskrav som ska ställas på skolan även fortsättningsvis bör ligga hos Skolinspektionen.

19 av 36 kommunalpolitiker ser driftsformer och/eller ägandestruktur som en viktig faktor vid samråden. Arijana Jazic, oppositionsråd i Aneby, lyfter fram att de vill se ägare som "siktas sig in på, alltså långsiktigt då. Att om fristående skolan ska etablera sig så måste de ju finnas kvar i minst 10 år kanske".

Andra nämner specifikt att de är tveksamma till så kallade riskkapitalbolag. Däribland Lorents Burman, kommunalråd i Skellefteå, som säger:

Det finns seriösa friskolor, men de här stora bolagen, riskkapitalbolag som tar ut stora vinster från de här friskolorna, sådana skolor vill vi exempelvis inte ha till Skellefteå, definitivt inte.

Totalt är det 17 av 36 kommunalpolitiker som säger sig vara skeptiska till att låta vinstsyftande/vinstutdelande skolor bedriva verksamhet. En av dem är Patrik Hansson, oppositionsråd i Karlskrona:

Jag ogillar vinster i den delen av välfärden som handlar om skola, utbildning, sjukvård och omsorg. Jag tycker de pengarna som kommer in från skattebetalarna ska användas just till de ändamålen. Så att så långt möjligt undvika vinstutdelning i den typen av verksamhet, ja.

Hos andra finns uppfattning att vinster och kvalitet inte kan kombineras. Till exempel Claes Pettersson, kommunalråd i Arvika, pekar ut en sådan motsättning:

Och det är klart, desto högre kvalitet, desto mindre chans att göra vinster.

Tomas Kronståhl, kommunalråd i Västervik, ställer sig skeptisk till skolor som delar ut vinst men är samtidigt tydlig med att han inte anser att det är en kommunal fråga.

Nja. Det tycker jag isåfall är ett centralt beslut som vi måste fatta i Sveriges riksdag. Antingen ska vi ha friskolor som... Vi måste ju ha samma spelregler för friskolorna i hela Sverige, vi kan ju inte ha olika spelregler i olika kommuner, så det är en fråga som man får fatta beslut om i riksdagen.

Under intervjuerna var det flera personer som antydde att friskolor på något sätt utgör problematiska inslag i skolväsendet. Mari Jonsson, ordförande i barn- och utbildningsnämnden i Borlänge, anser till exempel att kommunen bör vara den huvudsakliga utföraren:

Jag har svårt att förstå att de behövs, jag tycker våra kommunala skolor ska kunna göra det utbudet de gör att inte vi ska behöva ha friskolor. Vi har friskolor och då förhåller jag mig till det.

Marianne Kjellquist, oppositionsråd i Mariestad, går steget längre genom att uttrycka en ånger inför genomförandet av friskolereformen:

Jag ångrar att vi godkände friskolorna, jag tycker inte det skulle ha varit så, för då hade vi haft de pengarna kvar i kommunens verksamhet. /.../ Min ideologiska önskan hade varit att de inte fanns. /.../ Jag tycker att vi skulle haft en kommunal skola, det hade varit bättre för alla elever, men nu är det som det är, och det får man finna sig i.

Detta synsätt delas av Lena Palmér i Borås som själv är tydlig med att hon är ”emot fristående skolor” och att hon inte kan se framför sig att de skulle godkänna nyetableringen av en friskola:

Jag tror inte att vi skulle säga ja, för i grund och botten så vet vi vad friskolesystemet gör mot alla elever i skolan, där har jag forskning med mig. Jag hade sagt nej.

Samtidigt välkomnade flera kommunalråd friskolorna, bland annat till följd av ökad konkurrens eller större valmöjligheter för eleverna. Mikael Löthstam, oppositionsråd i Hudiksvall, är en av dem som ser positiva effekter av friskolor:

Ja, jag kan ju konstatera att en friskola som ligger i kommunen med, så att säga, rätt ambitioner, kan vara ett väldigt bra komplement till den kommunala grundskolan eller gymnasieskolan, och faktiskt också innebära att kvaliteten ökar även i den kommunala skolan. Så är det.

Malmös kommunalråd, Anders Rubin, lyfter fram valmöjligheter för eleverna som något viktigt:

Jag har inte den typen av spärrar att det skulle vara principiellt fel med friskolor. Det är som jag säger, vi hade ju friskolor innan vi hade de stora reformerna, och tycker egentligen att det är rätt bra att det finns, framför allt, ideellt baserade alternativ. Det är som en sorts möjlig ventil för den enskilde när man upplever att man inte får en bra utbildning.

Summering

I rapporten har intervjuer genomförts med 36 kommunala företrädare för Socialdemokraterna. Syftet har varit att ge en bild av hur friskolor kan förväntas bli bemötta runt om i landet utifrån Socialdemokraternas politik.

- **Utbredd enighet att använda samråd**
33 av 36 tillfrågade politiska företrädare uppgav att de välkomnar och skulle nyttja en rätt till kommunala samråd. Framst för att få ökat inflytande i beslutsprocessen inför etableringen av en ny friskola.
- **Rädsla för konkurrens**
Risk för konkurrens med kommunala skolor angavs som argument mot friskolor hos 23 av 36 lokala företrädare.
- **Driftsformer och/eller ägandestruktur**

19 av 36 kommunalpolitiker såg driftsformer och/eller ägandestruktur som en viktig faktor vid samråden. 17 av 36 kommunalpolitiker var skeptiska till att låta vinstsyftande/vinstutdelande skolor bedriva verksamhet

- **Elevunderlag**

15 av 36 intervjupersoner angav otillräckligt elevunderlag som en för dem avgörande beslutsgrund. Detta trots att Skolinspektionen i dag tar stor hänsyn till elevunderlag och nya skolors påverkan på befintliga skolor.

- **Kvalitet och pedagogik**

11 av 36 av de tillfrågade pekade på tillskott av alternativa pedagogiska metoder eller utbildningar som en viktig faktor för att ge tillstånd till nya friskolor. Uppfattningen att nya skolor måste bidra med "något nytt" tydliggör att kommunens verksamheter inom befintliga utbildningsområden har prioritet och anses utgöra garanten för kvalitet.

Reflektioner

Socialdemokraternas agerande, bland annat genom den riksdagsmotion 2014 som följde som en motreaktion på regeringens proposition utifrån Friskolekommitténs betänkande, klargör att partiet har för avsikt att driva linjen om ett de facto veto. Vid ett sådant scenario ges de kommunala företrädarna rätten att säga nej till nyetableringen av friskolor utan möjlighet för andra parter att få detta nej överprövat på nationell nivå. Ideologiska föreställningar, politikerns egna preferenser och rädsla för konkurrens med den kommunala skolverksamheten är några av de anledningar som i praktiken kan komma att avgöra vilka friskolor som får etablera sig.

I denna rapport har vi sett att elevunderlaget är en återkommande motivering för varför friskolor ska kunna stoppas kommunalt. Det vill säga om kommunpolitikerna bedömer att de egna kommunala skolorna riskerar att utsättas för hårdare konkurrens vill de helst kunna stoppa nyetableringen av en friskola.

En annan faktor som många kommunalråd betonar är att en ny friskola måste bidra med en alternativ form av pedagogik eller inriktning för att beviljas tillstånd. Detta understryker att, ifrån kommunalpolitikernas synvinkel, är det den befintliga verksamheten som har prioritet.

Detta blir extra tydligt när de kommunala företrädarna uttrycker att det måste se ett "behov" av friskolan för att de ska ställa sig bakom nyetableringen. Om detta behov finns, och vilka komponenter behovet i så fall består av, ska alltså avgöras av de politiska beslutsfattarna, i stället för att grundas på vilken typ av skola som föräldrar och elever anser behövs och passar dem. Hårt uttryckt kommer vad som är en bra skola inte längre bedömas vid köksborden utan i kommunhusen. En mångfald av skolor riskerar därmed att ersättas med de skolor som faller de lokala politikerna i smaken.

Vilja att ifrån politisk håll begränsa konkurrensen om eleverna riskerar att få oönskade konsekvenser. I praktiken kan ett kommunalt veto innebära att befintliga skolor, kommunala

såväl som friskolor, får en ny monopolställning. Detta kommer i sin tur försvaga incitamenten för kvalitetsutveckling när skolorna inte längre behöver oroa sig för att erbjuda den bästa utbildningen och bästa skolmiljön, eftersom föräldrarna och eleverna inte har några andra alternativ. I detta sammanhang är det värt att notera den forskning som visar på en koppling mellan friskolors etablering i en kommun och förbättrade kunskapsresultat för alla skolor i kommunen. Varje friskola är givetvis unik, men på en aggregerad nivå visar studier att friskolornas existens driver på utvecklingen mot högre kvalitet. Enligt en undersökning från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, kan ett positivt samband uppvisas mellan en större andel friskoleelever i kommunen och bättre studieresultat. Sambandet syns både på nationella prov i årskurs nio samt på prestationer i gymnasiet och i eftergymnasiala studier.²⁶

Motiveringen att man måste kunna stoppa en överetablering av skolor rimmar dessutom dåligt med hur lagen faktiskt redan ser ut. I dag ingår det i Skolinspektionens granskning inför en nyetablering av en friskola att de tar hänsyn till hur detta skulle kunna påverka befintliga skolor. Denna paragraf används också av Skolverket. Just vikande elevunderlag är den vanligaste orsaken till att friskolor får avslag vid ansökan om att öppna en ny verksamhet. 52 procent av de avslagna ansökningarna 2013 berodde på bristande elevunderlag. På gymnasiesidan är siffrorna ännu högre.²⁷ Effekten av ett kommunalt veto skulle därför inte bli att en skyddsmekanism mot överetablering införs, det finns redan, utan att makten att avgöra om en överetablering existerar flyttas ifrån lagbundna tjänstemän till politiker som har egna intressen.

Tillsammans med frågan om ett kommunalt veto behöver man även betrakta den så kallade vinstfrågan. En kommunal vetorätt innebär att de kommunala politikernas syn på vinst kan påverka vilka skolor som får eller inte får drivas. Ett samråd, som ger kommunen rätt att utifrån egna kriterier säga nej till en friskola, gör att vinstskeptiska kommunalråd kan sätta stopp för nya vinstutdelande friskolor utan att riksdagen infört ett förbud mot vinstutdelning.

Genom att öka kommunpolitikernas inflytande istället för att förbjuda vinster undviks samtidigt de stora implementeringsproblem som ett rent vinstförbud skulle innebära. I dag finns det så många friskolor som skulle drabbas vid ett vinstförbud att de kommunala skolorna inte har beredskap för att ta emot alla eleverna. Genom att stänga av tillförseln av nya skolor och stoppa lyckade skolkoncept ifrån att spridas kan vinstskeptiker med hjälp av ett veto långsamt dränera kommunerna på vinstutdelande friskolor.

Befintliga vinstdrivande aktörer kan under dessa omständigheter alltså få finnas kvar, vilket gör att Socialdemokraterna inte behöver ta ansvaret för nedläggningen av välfungerande verksamheter. Men framöver styrs utvecklingen mot färre alternativ.

I detta sammanhang kan det också vara värt att nämna att, enligt en undersökning gjord av Demoskop 2013, anser 66 procent av socialdemokratiska politiker att grundskoleverksamhet *enbart ska ägas och drivas av offentlig sektor*, och ytterligare 32 procent anser att den bör

---

²⁶ Böhlmark & Lindahl, 2012

²⁷ Skolinspektionen, 2014

ägas och drivas *mest av offentlig sektor*. För gymnasieutbildningar är motsvarande andel 50 procent, respektive 46 procent.²⁸

Givet de socialdemokratiska kommunpolitikernas inställning kan man dra slutsatsen att skillnaderna mellan kommunerna komma att öka med ett kommunalt veto. Elevernas bostadsort kommer få ökad betydelse för deras skolgång, vilket minskar likvärdigheten.

Vi riskerar att få en tudelning mellan elever i friskolevänliga och friskoleskeptiska kommuner. Eleverna i friskolevänliga kommuner kommer ha ett utbud av olika skolor som de kan välja mellan utifrån vad som passar dem bäst. Finns det en efterfrågan bland föräldrarna på specialinriktningar eller pedagogiska profiler så kommer detta kunna erbjudas. För elever i friskoleskeptiska kommuner kommer valmöjligheterna, åtminstone på sikt, att minska.

Ytterligare en aspekt av en eventuell nyordning kring villkoren för friskoleetablering kan nämnas. I stället för dagens system med fria skolval och fri konkurrens, där önskemålen hos föräldrar och elever bestämmer friskolornas utveckling, skulle ett system med kommunalt veto innebära att friskolornas relationer till de lokala politikerna blir det väsentliga för deras etablering.

Här riskerar det att skapas gråzoner när friskolor känner sig tvungna att använda personliga kontakter och lobbying för att få möjligheten att verka i en kommun. I stället för att använda sina resurser för att göra sina skolor kända bland familjerna i en kommun skulle resurser användas för att bearbeta skolpolitiker. De erfarenheter byggbolagen har av sina behov att bygga goda relationer med kommunerna för att få markanvisningar och möjligheter att påbörja projekt borde här avskräcka.²⁹

Tittar man samlat på de potentiella konsekvenser som ett kommunalt veto skulle kunna medföra ser man att principerna från friskolereformen 1992 sätts ur spel. Friskolereformen syftade till att det skulle vara föräldrarna och elevernas efterfrågan på skolor som skulle vara avgörande för om en skola kunde etableras sig eller inte (efter en grundläggande kvalitetsgranskning av Skolinspektionen). Med Socialdemokraternas förslag blir det i stället kommunpolitikernas tycke som avgör om en friskola får etablera sig.

---

²⁸ Demoskop & Svenskt Näringsliv, 2013

²⁹ Konkurrensverket, 2013

Bilaga 1. Nationella svar

Metodologiskt har respondenternas svar delats in i tre övergripande kategorier.

1) De som vill använda samråden för att stoppa friskolor från att konkurrera med kommunala skolor. (Anges under *Risk för konkurrens*)

2) De som vill använda samråden för att styra skolornas innehåll eller inriktning. (Anges under *Utbildningsinnehåll*)

3) De som vill använda samråden för att stoppa vissa utförare från att driva friskolor. (Anges under *Ägarförhållanden*)

	Vill ha ökat kommunalt inflytande?	Kräva samråd?	Beslutsgrunder som skulle påverka avgörandet i ett samråd
Arijana Jazic, Aneby	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Krav på långsiktig ägare/ej riskkapitalägd friskola ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Claes Petterson, Arvika	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav
Torbjörn Lidberg, Boden	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Mari Johansson, Borlänge	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav ○
Lena Palmén, Borås	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Vill ej se några friskolor
Helena Pros, Enköping	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Krav på långsiktig ägare/ej riskkapitalägd friskola
Johnny Gahnshag, Falun	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning
Åke Svensson, Gotland	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering ○ Påverkan på samlat elevunderlag
Anna Johansson, Göteborg	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Anders Rosén, Halmstad	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag ○ Friskolans geografiska placering

			<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Robert Noord, Haninge	Nej	Nej	
Ingela Andersson, Helsingborg	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Mikael Löthstam, Hudiksvall	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag ○ Friskolans geografiska placering
Gunilla Zetterström Bäcke, Härjedalen	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag
Johan Persson, Kalmar	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Sven-Åke Svensson, Karlshamn	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag
Patrik Hansson, Karlskrona	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Lena Melesjö Windahl, Karlstad	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag
Eva Borg, Kungsbacka	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Helène Fritzon, Kristianstad	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Anne Karlsson, Ljungby	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Niklas Nordström, Luleå	Ja	Det är inte säkert	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning
Anders Almgren, Lund	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor

Anders Rubin, Malmö	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Marianne Kjellquist, Mariestad	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Khashayar Farmanbar, Nacka	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Krav på långsiktig ägare/ej riskkapitalägd friskola
Lorents Burman, Skellefteå	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Krav på långsiktig ägare/ej riskkapitalägd friskola ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Tord Tjernström, Strängnäs	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Boel Godner, Södertälje	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning
Paul Åkerlund, Trollhättan	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag ○ Liknande program/inriktning finns redan i kommunal regi • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor
Conny Fogelström, Täby	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning ○ Friskolan ska möta kommunens kvalitetskrav
Ingemar Samuelsson, Uddevalla	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag ○ Friskolans geografiska placering • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning
Marlene Burvik, Uppsala	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag
Tomas Kronståhl, Västervik	Ja	Behöver inte vara tvungande	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering
Thomas Esbjörnsson, Örebro	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolans geografiska placering ○ Liknande program/inriktning

			finns redan i kommunal regi
AnnSofie Andersson, Östersund	Ja	Ja	<ul style="list-style-type: none"> • Risk för konkurrens <ul style="list-style-type: none"> ○ Påverkan på samlat elevunderlag • Utbildningsinnehåll <ul style="list-style-type: none"> ○ Friskolan ska tillföra någon form av alternativ pedagogik eller inriktning • Ägarförhållanden <ul style="list-style-type: none"> ○ Ej vinstsyftande/vinstutdelande friskolor

Referenser

Baylan, Ibrahim & Löfven, Stefan, 2014, "Stopp för överetablering av friskolor", Socialdemokraternas webbplats

Tillgänglig på www.socialdemokraterna.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "stopp för överetablering av friskolor"

Böhlmark, Anders & Lindahl, Mikael, 2012, "Har den växande friskolesektorn varit bra för elevernas utbildningsresultat på kort och lång sikt?", *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering IFAU*

Tillgänglig på www.ifau.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "friskolesektorn"

Demoskop & Svenskt Näringsliv, 2013, "Kommunpolitiker om välfärdsföretag jämförelser med allmänheten", *Politikerpanelen*

Tillgänglig på www.demoskop.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "politikerpanelen"

Eriksson, Mats & Holmgren, Ci, 2013, "S-beslutet om friskolors etablering är solklart", *Sveriges Radio Ekot*

Tillgänglig på www.sr.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "beslutet om friskolors etablering"

Friskolekommittén, 2013, "Friskolorna i samhället", *SOU 2013:56*, Utbildningsdepartementet

Tillgänglig på www.regeringen.se, hämtad 2014-06-26, sökord: Friskolekommittén

Friskolornas Riksförbund, 2013, "LO:s förslag riskerar drabba hundratusentals barn och ungdomar som går i friskolor", *Mynewsdesk*

Tillgänglig på mynewsdesk.com, hämtad 2014-05-14, sökord: "förslag riskerar drabba hundratusentals barn och ungdomar som går i friskolor"

Grönblad, Lotta; Johansson, Thomas; Ljungdell, Anna; Nilsson, Martin; Noord, Robert & Nygren, Jonas, 2009, "Vi socialdemokrater måste sluta motarbeta friskolorna", *Dagens Nyheter*

Tillgänglig på www.dn.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "vi socialdemokrater måste sluta motarbeta friskolorna"

Hennel, Lena, 2009, "S vill tillåta vinst i friskolor", *Svenska Dagbladet*

Tillgänglig på www.svd.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "s vill tillåta vinst i friskolor"

Holmin, Maria & Knutson, Mats, 2013, "Löfven: Kommuner ska bestämma om friskolor", *Sveriges Television*

Tillgänglig på www.svt.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "kommuner ska bestämma om friskolor"

Jaderup Fjellman, Elin, 2013, "Oenighet om veto mot friskolor", *Sydsvenskan*

Tillgänglig på www.sydsvenskan.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "oenighet om veto mot friskolor"

Konkurrensverket, 2013, "Konkurrensen i Sverige 2013", Konkurrensverkets webbplats

Tillgänglig på www.konkurrensverket.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "konkurrensen i sverige"

Kulle, Mikael, 2012, "Reinfeldt och Löfven möttes för första debatten", *Sveriges Radio Ekot*
Tillgänglig på www.sr.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "reinfeldt och löfven möttes för första debatten"

Lindgren, Karin, 2011, "S och MP säger nej till uttag av vinster", *Lärarnas Nyheter*
Tillgänglig på www.lararnasnyheter.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "s och mp säger nej till uttag av vinster"

Magnusson, Örjan, 2013, "S enigt kring vinster i välfärden", *Sveriges Television*
Tillgänglig på www.svt.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "s enigt kring vinster i välfärden"

Röstlund, Lisa, 2014, "Stefan Löfven: En skandal", *Aftonbladet*
Tillgänglig på www.bloggar.aftonbladet.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "lisa röstlund"

Skolinspektionen, 2014, "Färre skolor får starta", Skolinspektionens webbplats
Tillgänglig på www.skolinspektionen.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "elevunderlag"

Socialdemokraterna, 2014, "Framtidskontraktet", *Socialdemokraternas webbplats*
Tillgänglig på www.socialdemokraterna.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "framtidskontraktet"

Socialdemokraterna, 2007, *Skolplattform*, Socialdemokraternas webbplats
Tillgänglig på www.socialdemokraterna.se, hämtad 2014-05-14, sökord: skolplattform

Socialdemokraterna, 2014, "Skärpta regler för friskolor", *Socialdemokraternas webbplats*
Tillgänglig på www.socialdemokraterna.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "skärpta regler för friskolor"

Socialdemokraterna, 2006, *Valet 2006 – Valanalysgruppens slutrapport*,
Socialdemokraternas webbplats
Tillgänglig på www.socialdemokraterna.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "valanalys 2006"

Socialdemokraterna, 2006, *Valmanifest*, Socialdemokraternas webbplats
Tillgänglig på www.socialdemokraterna.se, hämtad 2014-05-14, sökord: valmanifest

Svanborg-Sjövall, Karin, 2011, *Kentucky Fried Children? – Om den svenska valfrihetens rötter och dess fiende*, Sthlm: Timbro

Socialdemokraterna, 2009, *Politiska riktlinjer*, Socialdemokraternas webbplats
Tillgänglig på www.socialdemokraterna.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "politiska riktlinjer 2009"

Strömberg, Maggie, 2012, "Skolröran", *Fokus*
Tillgänglig på www.fokus.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "skolröran"

TT, 2004, "Göran Persson kritisk till friskolor", *Dagens Nyheter*
Tillgänglig på www.dn.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "göran persson kritisk till friskolor"

TT, 2012, "S och MP överens om friskolor", *Lärarnas Nyheter*
Vinster i välfärden splittrar Socialdemokraterna
Tillgänglig på www.lararnasnyheter.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "s och mp överens om friskolor"

TT, 2012, "S och MP har enats i gemensam friskolelinje", *Sveriges Television*
Tillgänglig på www.svt.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "s och mp har enats i gemensam friskolelinje"

TT, 2013, "Vill stoppa överetablering av skolor", *Västerbottenskuriren*
Tillgänglig på www.vk.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "stoppa överetablering av skolor"

Törnmalm, Kristoffer, 2012, "Vinster i välfärden splittrar Socialdemokraterna", *Svenska Dagbladet Näringsliv*
Tillgänglig på www.svd.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "vinster i välfärden splittrar socialdemokraterna"

van der Brink, Rolf, 2013, "Lärarnas Riksförbund bakom s-veto mot friskolorna", *Dagens Opinion*
Tillgänglig på www.dagensopinion.se, hämtad 2014-05-14, sökord: "s-veto mot friskolorna"